

Een sinkhole op de Schoppemerhei

Op een ochtend in juli jl. liep ik naar achter in de tuin en wist even niet wat ik zag. Daar gaapte ineens een gat in de grond ter groot-te van een kleine caravan. Een gat van ruim tien kubieke meter. Dacht even aan een neergestorte en door de aarde verzwoegen vliegende schotel. Die zijn hier op het pla-teau van de Schophemerhei/ Kattenroth/Ulvend immers in de jaren '80 van de vorige eeuw regelmatig waargenomen. Geloof het of niet maar de UFO's werden toen zelfs door Rijkswachters gezien.

Na bestudering van het gat bleek het toch anders te zijn. Een grote aardklont moet in één klap de diepte ingezakt zijn. De steilwanden van 1,60 meter vertonen een perfect geologisch profiel. Verder is de vorm van het gat ongeveer een ovaal. Op de bodem liggen nu de graspollen die ik juist die dag had willen maaien.

Een *sinkhole* dus, ofwel zinkgat of verdwijngat. Ze kunnen nog heel veel groter zijn maar ook kleiner. Bij sommige Voerenaars in de streek toch wel bekend. De gemeente had deze zomer nog een melding van een klein exemplaar en Jacques Nijssen van Schilberg vertelde mij dat hij er in zijn leven al meerdere heeft moeten opvullen. Dit type sinkhole correspondeert met een natuurlijke holte in de aarde. Enige meters onder het oppervlak moet hier heel lang gelden in de kalkbodem een karstholte zijn ontstaan. In de Kalksteen van Vijlen, onderdeel van het Gulpens Krijt, zal het koolzuurrijke insijpe-lende water de kalksteen langzaam opgelost hebben waardoor er een soort grot ontstond. Nu dus een ingestorte grot waarbij bovengronds een inzinking is ontstaan die met de geologische term *doline* wordt aangeduid.

De holte mag dan natuurlijk zijn, de aan-leiding tot de instorting is dat niet. Op een meter van het gat sijpelt sinds 2016 water uit een buis. Dit is de door Infrac aangelegde gecombineerde afvoer van IBA (Individuele Biologische Afvalwaterzuivering) en regenwater. Nooit een probleem geweest tot de buitensporige regenbuien van deze zomer. Er is hier blijkbaar in korte tijd zoveel regenwater op één punt de grond in gezakt dat de bovenste aardlagen, ver-zadigd met water, plastisch zijn geworden. En de eeuwen-oude grot haar dak moest prijsgeven aan de zwaartekracht. Van één kant wel een angstige gedachte, dat de aarde zo maar onder je voeten of huis kan wegzakken. Van de andere kant is de wetenschap dat in dit geval menselijk ingrijpen, namelijk de door mensenhand aangelegde waterafvoer, de oorzaak is van de instorting ook weer geruststellend. Het noodlot blijft op afstand.

Op dat moment in deze redenering herinnerde ik mij ineens de vreugdekreten van boormeester Jo Devenyn die hier, vlak langs de weg en circa 65 meter van de sinkhole-locatie, in 2000 een diepe putboring uitvoerde t.b.v. de drinkwatervoorziening. Het boren verliep moeizaam door de vele losse silexknollen en dus was zijn blijdschap groot toen tot twee keer toe de boor vanzelf een paar meter omlaag schoot. Dit gebeurde in de bovenste 10 à 15 meter van het gesteentepakket, waarbij vervolgens het spoelwater, nodig om het uitgeboorde materiaal omhoog te brengen, wegliep. De boormeester stelde vast dat hij twee keer door een grot had geboord. Bij een naburige boring, ongeveer 75 meter westelijker in 1999, hetzelfde laken en pak. Na 20 meter boren een holte waarin alle spoelwater wegliep. Dus op drie in feite willekeurige plekken in een gebied van nog geen hectare worden we met het fenomeen van deze hoog in het pakket gelegen karstgrotten geconfronteerd. Conclusie: er zullen er